

המפקד פרק שלישי בבא מציעא

לז.

עין משפט
גדר מצוה

אף בראשונה. בשילם ולא רצה לשבע כיצד זה נותן למוך כיוסו כפילו של זה אלא יחזיר הכפל לבעלים: **שכבר שילם.** קודם שנמלא הגנב וקנה כפל כדאמר מעיקרא אדעתא דהכי אתאי לידיה: **בתרני' שהודה מפי עצמו.** הואיל והודה מפי עצמו ובגמ' מפרש טעמא מה הוא: זה אומר

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מאמיס שלי. לאחר זמן כשבאו ליטול פקדונן: **מה הפסיד הרמאי.** א"כ לא יודה לעולם על האמת: **מסוך הגדול יבצרנו: גב' מספיקא מפקינן ממונא.** דקתני נותן לזה מנה ולזה מנה: **ולא אמרינן.** כשזה מוצע וזה אומר איני יודע אם כך אם לחברך אוקי ממונא בחזקת נתבע זה שלא נפסידנו ממונו ויהא מונח עד שיבא אליהו: **רישא.** דחד גבירא הפקיד אכלו והוה ליה כשנים שהפקידו אכלו בשני כריכות כלומר זה שלא בפני זה דה"ל למידק מי הפקיד אכלו מנה ומי מאמיס: **סיפא.** שהפקידו לו שניהם זה בפני זה ה"ל כמי שנאמנים זה על זה להפקיד שני פקדונות כגורר אחד דלית ליה למידק מה יש לזה ומכוח מנה יש לחבירו ואע"ג דלא כך אחד הוה מיהו כיון שהפקידו זה בפני זה גילו דעתן שלא חשדו זה את זה לומר שמא חבירו יבצע המאמיס: **ומתני' דהכא ממאי דר"ע היא.** דתקשי כך דלמא ר"ע היא דפליג נמי בזהיא ואומר לא זו דרך מולאיתו מידי עבירה עד שיבא גזילה לכל אחד ואחד: **דקתני עלה דהפסד כו'. אלמא מודה ר"ע בזה ומאי שנא:** ומשנינן **הסם דקצנעו ליה.** והוא אין חפץ ליתן אלא מן הדין ומספיקא לית לן לחיובה לכל חד וחד: **הכא צנא לצאס ימי שמיס.** מאליו צנא למיך מנה יעשה ולא יעשה דהשתא ודאי אמרינן ידי שמיס לא יצאת עד שתתן לשניהם שאם תהא מונחת עד שיבא אליהו נמצא הגנול מפקדו על ידך: **דיקא נמי.** דטעמא דמתני' צנא לצאס ידי שמיס מן העושה ולא מן הדין מדתלי טעמא בזהוה מפי עצמו שלא היה אדם מוצעו כלום משמע שהוא צנא לימלך: **והלך מה טוען.** לכל אחד דקתני מניח גזילה צנייהס ומסתלק: **לוח**

לה א מיי פ"ד מהל' גולה ואבדה ה' י סמנ עשין עב טו"ע ח"מ פ"י שס"ה ס"ב: ב מיי פ"ה מהל' טעון וטעון ה' י: לו ג מיי פ"ה מהל' שאלה ופקדון ה' ד ועי' ג"מ סמנ עשין פ"ח טו"ע ח"מ ס"י ש ס"י: לו ד מיי טו"ע שס ט"ו: ל"ח ה ו מיי טו"ע ח"מ ס"ב: ל"ט ג מיי פ"ד מהל' גולה ואבדה ה' י סמנ עשין עב טו"ע ח"מ ס"י שס"ה ס"ב:

מוסף רש"י

א"כ מה מפקדו הרמאי. ולמה יודה הכל קיבל את שלו, אלא הכל יהא מונח. ויפקד הרמאי (ג' ע"ב). מניח גזילה (ג' ע"ב). וצ"ל נא למתני' ליהוה ופני מניח לפניו שהרי בעל"מ הוא (ב"ב ג"ב). בבא לצאת ידי שמים. ואע"ג דבי דינא לא מצינו מחייבי ליה אלא מנת לפניהם. מיהו ידי עושה אין יוצא עד שישלם לפניהם. דהא לאו בעל"מ אהדריה (ב"ב ק"ד).

רבינו הגנאל

רבינו ארישא דמתני' דותנן בסוף בימות גזל אחד מהן ואינו יודע אי זה מהן גזל מניח גזילה ביניהן ומסתלק דברי ר' טרפון וכו'. אלמא מספיקא לא מפקינן ממונא. ואסיק' מדיקתני התם ומודה ר' טרפון באומר לשנים מונחת להם מנחם מי מכם יברר שהיא שלו יטלנה אבל הכא במשנתנו בבא לצאת ידי שמים דקתני שהודה מפי עצמו ואין תובעין אותו אלא ב"ד (אמר) (אמרין ליה) אין ע"ך דרך לצאת ידי עיבה אלא אם תתן לזה ק' ולזה ק'

גזל מחמשה. לא שייך הך פלוגמא לפלוגמא דרבי יוחנן ורב הונא דפ' השואל (לקמן דף י"ז): צברי ושמא דאפי' לר"ט דאמר מניח גזילה צנייהס היינו משום דיודע צודאי שלא גזל לכולם רק לאחד אצל צרי ושמא יודה דצרי עדיף ואפי' לר"ע דאמר ישלם לכל אחד ואחד היינו משום שיודע צודאי שהוא חייב לאחד מהם אצל גבי צרי ושמא יודה דפטור שאינו יודע שהוא חייב כלל:

דקתני ע"ה ומודה ר"מ. ה"ה דה"מ למפרך מצרייתא אמאי מודה אלא ניחא ליה למפרך ממתניתין דיבנות אמתיטין (א' ו): **התם דקא תבעי ליה הכא בבא צצאת ידי שמים.** לכאורה נראה דהשתא לא כריך לשינוי קמאי דאין חילוק בין כך לאחד לב' כריכות ורישא דנותן מנה לזה ומנה לזה צנא לצאס ידי שמיס וסיפא דקתבעי ליה יהא מונח אך מדלא קמאר אלא התם דקא תבעי ליה משמע דלא הדר משנויא קמא וכן לקמן (ע"ג) דפריך נמי ומי אמר רבא צנא כריכות פ"ל למידק שמועה דלא הדר ציה לכך נראה דכולה מתני' איירי צנא לצאס ידי שמיס ולכך צרישא דהוה ליה למידק נותן לזה מנה ולזה מנה צנא לצאס ידי שמיס וסיפא דצנא ליה למידק אפילו צנא לצאס ידי שמיס אינו חייב ולרבי טרפון נקט צרישא צצוי של אחד מכם ולא נקט אחד מכם לרבותא דאפילו שמא נותן לכל אחד ואחד צנא לצאס ידי שמיס ולר"ע נקט צצוי דמשמע צנא לצאס ידי שמיס דאמר לקמן (ס"ט) ממאי דמתני' דהכא ר"ע היא ועוד הלכה כר"ע מתצטרו וצפיסא דלא נקט שני אצבימס הפקידו לרבותא לא תני הכי דאע"ג דטענו צרי פטור אפילו לצאס ידי שמיס ואפי' לר"ע כיון דלא פשע דלא הוה ליה למידק ולא מחייבי ר"ע מדינא אלא צברי ושמא והיכא דהוה ליה למידק אצל צשמא ושמא אפי' בשני כריכות אינו חייב אלא לצאס ידי שמיס והיכא דלא הוה ליה למידק פטור אפי' לצאס ידי שמיס ואפילו צברי ושמא ואי' דצפרק הגזל קמא (צ"ק דף ק: ושם קד. ד"ה שגג) קלמאר מעשה צחסיד אחד שצא לפני ר"ט ואמר ליה הנח דמי מקחך צנייהס וכי לא צעי חסיד לצאס ידי שמיס וי"ל דר"ט אמר ליה שך הדין (א' ואי' התם דפריך אמתיטין דקתני הגזל מחצירו שוה פטורה ונשבע לו ויוליכו אחירו אפילו למדי ומוקי כר"ע כו' ומאי איירי נשבע אפי' הודה נמי

אף בראשונה. בשילם ולא רצה לשבע כיצד זה נותן למוך כיוסו כפילו של זה אלא יחזיר הכפל לבעלים: שכבר שילם. קודם שנמלא הגנב וקנה כפל כדאמר מעיקרא אדעתא דהכי אתאי לידיה: בתרני' שהודה מפי עצמו. הואיל והודה מפי עצמו ובגמ' מפרש טעמא מה הוא: זה אומר מאמיס שלי. לאחר זמן כשבאו ליטול פקדונן: מה הפסיד הרמאי. א"כ לא יודה לעולם על האמת: מסוך הגדול יבצרנו: גב' מספיקא מפקינן ממונא. דקתני נותן לזה מנה ולזה מנה: ולא אמרינן. כשזה מוצע וזה אומר איני יודע אם כך אם לחברך אוקי ממונא בחזקת נתבע זה שלא נפסידנו ממונו ויהא מונח עד שיבא אליהו: רישא. דחד גבירא הפקיד אכלו והוה ליה כשנים שהפקידו אכלו בשני כריכות כלומר זה שלא בפני זה דה"ל למידק מי הפקיד אכלו מנה ומי מאמיס: סיפא. שהפקידו לו שניהם זה בפני זה ה"ל כמי שנאמנים זה על זה להפקיד שני פקדונות כגורר אחד דלית ליה למידק מה יש לזה ומכוח מנה יש לחבירו ואע"ג דלא כך אחד הוה מיהו כיון שהפקידו זה בפני זה גילו דעתן שלא חשדו זה את זה לומר שמא חבירו יבצע המאמיס: ומתני' דהכא ממאי דר"ע היא. דתקשי כך דלמא ר"ע היא דפליג נמי בזהיא ואומר לא זו דרך מולאיתו מידי עבירה עד שיבא גזילה לכל אחד ואחד: דקתני עלה דהפסד כו'. אלמא מודה ר"ע בזה ומאי שנא: ומשנינן הסם דקצנעו ליה. והוא אין חפץ ליתן אלא מן הדין ומספיקא לית לן לחיובה לכל חד וחד: הכא צנא לצאס ימי שמיס. מאליו צנא למיך מנה יעשה ולא יעשה דהשתא ודאי אמרינן ידי שמיס לא יצאת עד שתתן לשניהם שאם תהא מונחת עד שיבא אליהו נמצא הגנול מפקדו על ידך: דיקא נמי. דטעמא דמתני' צנא לצאס ידי שמיס מן העושה ולא מן הדין מדתלי טעמא בזהוה מפי עצמו שלא היה אדם מוצעו כלום משמע שהוא צנא לימלך: והלך מה טוען. לכל אחד דקתני מניח גזילה צנייהס ומסתלק: לוח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דקתני וכו' אמתיטין דהכא הסי':

גליון הש"ס

מתני' אלא הכל יהא מונח. עשין גיטין דף מד ע"ב מוס' ד"ה עניינה: נבדא פקדון אגול קרמית. עשין גיטין דף כח ע"ה מוס' ד"ה ממונה: תוס' ד"ה דקתני וכו' ה"ה דה"ה מספיקא. וכו' שם דף ע"ב ע"ג ועשין גיטין ע"ה ד"ה ה':

רבינו הגנאל

ראסיקא שמאל אמר חלוק ר' יוסי אף בראשונה בהא דתנן לפי משום למי שהפקדון אצלו חלוק עליו ר' יוסי ואומר אינו משלם אלא לבעל הפקדון ואין הולכה כשמואל דהא ר' יוחנן פליג עליה אמר ר' יוחנן בהדיא אמר ר' יוחנן מודה ר' יוסי בראשונה שאינו משלם אלא למי שהפקדון אצלו. וקיימא לן כר' יוחנן ודוסיין בעלמא שמואל ר"ה הלכה כר' יוחנן וכל שכן ר' אלעזר דתלמיד קטן הוה לגבי ר' יוחנן: מתני' אמר למנים גזולתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזהו נותן לזה מנה ולזה מנה. ומקשינן עלה ומספיקא מפקינן ממונא וכו'. ומייתיב שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתיים וכו'. דוחא פקדון אגול קא רמית. ומי פקדון אפקדון דתנן (בבבא) (בבבא) אבוי של אחד מכם הפקידו אצלו מנה נותן לזה מנה ולזה מנה שמואל מפי עצמו אימא סיפא דהא מוניי שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתיים וכו'. ופריך רבא רישא היה לו בעת שהפקידו אצלו לומר לו מה שמך וכיון שלא דקדק לידע איזה מהן הוא המפקדו אצלו איזהו אפסיד נפשיה לפיכך משלם לזה ולזה. סיפא כגון ששניין הפקידו צדוניהו ויחיד וכל אחד רואה כי הצורך אחד גדול שיש בו מאתיים והאחד קטן שאין בו אלא ק'. יכול למימר מי שהפקדון אצלו כיון דחזיתו דאין מקפיד בעל הצורך הגדול לומר דע כי הצורך הגדול שלי הוא והקטן לחבירו אמיתו כיון דלא דידיק אהדי מהימני לפיכך לא דקדקתי. טוב